

ZAMONAVIY O'QITUVCHI VA KREATIVLIK: MUAMMO VA YECHIMLAR

Farxodova Dilnoza Quدرات qizi

Buxoro davlat universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(Boshlang'ich ta'lim) ixtisosligi tayanch doktoranti

d.q.farxodova@buxdu.uz

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchining roli har qachongidan ham muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda o'qituvchilar nafaqat bilim beruvchi, balki talabalarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantiruvchi shaxslar sifatida ham ko'rilmoqda. Kreativlik, ya'ni ijodkorlik, ta'lim jarayonida o'quvchilarning o'z fikrlarini erkin ifoda etishi, muammolarni hal qilishda yangi yondashuvlarni topishi va innovatsion g'oyalarni ishlab chiqishida muhimdir. Biroq, zamonaviy o'qituvchilar bu jarayonda bir qator muammolarga duch kelmoqdalar. Ushbu maqolada zamonaviy o'qituvchining kreativlikni rivojlantirishdagi muammolari va ularni yechish yo'llari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: kreativlik, interaktiv o'yinlar, interfaol metodlar, ijodiy fikrlash, zamonaviy texnologiyalar.

Аннотация: В современной системе образования роль учителя важна как никогда. Сегодня учителя рассматриваются не только как поставщики знаний, но и как люди, развивающие у учащихся способность творчески мыслить. Креативность, то есть творчество, важна в образовательном процессе, чтобы учащиеся могли свободно выражать свои мысли, находить новые подходы к решению проблем, развивать инновационные идеи. Однако современные педагоги сталкиваются в этом

процессе с рядом проблем. В данной статье представлена информация о проблемах современного учителя в развитии творческих способностей и путях их решения.

Ключевые слова: творчество, интерактивные игры, интерактивные методы, творческое мышление, современные технологии.

Abstract: In the modern education system, the role of the teacher is more important than ever. Today, teachers are seen not only as providers of knowledge, but also as persons who develop students' ability to think creatively. Creativity, that is, creativity, is important in the educational process for students to freely express their thoughts, find new approaches to solving problems, and develop innovative ideas. However, modern teachers face a number of problems in this process. This article provides information about the problems of the modern teacher in the development of creativity and ways to solve them.

Key words: creativity, interactive games, interactive methods, creative thinking, modern technologies.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchilar ko'plab qiyinchiliklarga duch keladilar. Ta'lim dasturlari ko'pincha standartlashtirilgan va o'qituvchilarning ijodkorligini cheklaydi. O'qituvchilar ko'pincha belgilangan dars rejalari va o'quv dasturlariga rioya qilishga majbur bo'ladilar, bu esa ularning o'z g'oyalarini amalga oshirish imkoniyatlarini cheklaydi. Shuningdek, o'quvchilarning individual xususiyatlari va ehtiyojlarini inobatga olishda qiyinchiliklar yuzaga keladi. Har bir o'quvchi o'ziga xos fikrlash uslubiga ega, shuning uchun o'qituvchilar har bir talabaning kreativligini rivojlantirish uchun individual yondashuvni ishlab chiqishlari zarur.[1]

Zamonaviy o'qituvchilar ko'pincha zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayonida qo'llashda qiyinchiliklarga duch keladilar. Texnologiyalar ta'limda kreativlikni rivojlantirishda muhim vosita bo'lishi mumkin, ammo o'qituvchilar bu vositalarni samarali

tarzda qo'llashni bilmasliklari mumkin. O'qituvchilar uchun zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish va ularni dars jarayonida qo'llash uchun qo'shimcha vaqt va resurslar talab etiladi. Bu esa ko'plab o'qituvchilar uchun muammo bo'lib qolmoqda. O'qituvchilarning o'zlari ham kreativlikni rivojlantirishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Ta'lim tizimidagi bosim, talablar va o'quvchilarning natijalari ustidan nazorat o'qituvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini pasaytirishi mumkin. O'qituvchilar ko'pincha o'z ishlarini bajarishga va o'quvchilarga bilim berishga e'tibor qaratadilar, lekin ijodiy yondashuvni rivojlantirishga vaqt ajratishlari qiyin bo'ladi. Bu esa o'qituvchilarning o'zlariga bo'lgan ishonchlarini pasaytirishi va kreativ fikrlash qobiliyatlarini cheklashi mumkin. Biroq, bu muammolarni hal qilish uchun bir qator yechimlar mavjud. Ta'lim tizimida o'qituvchilarga kreativlikni rivojlantirish uchun ko'proq erkinlik berilishi kerak. [2]

O'qituvchilar o'z darslarini o'zlarining ijodiy yondashuvlari bilan ishlab chiqishlari va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini inobatga olishlari zarur. Ta'lim dasturlarida ijodkorlikni rivojlantirishga qaratilgan elementlarni kiritish, o'qituvchilarning o'z g'oyalarini amalga oshirishlariga yordam beradi. Zamonaviy texnologiyalarni o'qituvchilarga o'rgatish va ulardan foydalanishni osonlashtirish zarur. O'qituvchilar uchun zamonaviy texnologiyalarni qo'llash bo'yicha treninglar va seminarlar tashkil etish, ularning bu vositalardan qanday qilib samarali foydalanishlarini o'rganishlariga yordam beradi. Texnologiyalarni o'zlashtirish orqali o'qituvchilar o'z darslarini yanada interaktiv va qiziqarli qilishlari mumkin, bu esa o'quvchilarning kreativligini rivojlantirishga yordam beradi.[3]

O'qituvchilarning o'z ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun motivatsiya va qo'llab-quvvatlash zarur. O'qituvchilar o'z ishlarida ijodkorlikni rivojlantirish uchun vaqt ajratishlari kerak. Ta'lim muassasalari o'qituvchilarga o'z g'oyalarini sinab ko'rish va yangi yondashuvlarni ishlab chiqish uchun sharoit yaratishlari muhimdir. O'qituvchilarning o'zaro

tajriba almashishlari, bir-birlaridan o'rganishlari va ijodiy fikrlashlarini rivojlantirishlari uchun platformalar tashkil etish ham foydali bo'ladi.[4]

Shuningdek, o'qituvchilarning kreativligini rivojlantirishda o'quvchilarning fikrlarini inobatga olish ham muhimdir. O'quvchilarning fikrlari, g'oyalari va takliflari o'qituvchilar uchun yangi yondashuvlarni ishlab chiqishda yordam berishi mumkin. O'qituvchilar o'quvchilar bilan ochiq muloqot olib borishlari va ularning fikrlarini tinglashlari kerak. Bu o'zaro aloqalar o'qituvchilarning kreativligini rivojlantirishga yordam beradi va o'quvchilarni o'z fikrlarini erkin ifoda etishga rag'batlantiradi.[5]

Zamonaviy ta'lim tizimida kreativlik o'quvchilarning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi. Kreativ qobiliyat, ya'ni ijodkorlik, o'quvchilarning muammolarni hal qilishda, yangi g'oyalarni ishlab chiqishda va o'z fikrlarini erkin ifoda etishda zarurdir. Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirishda muhim vosita sifatida xizmat qilmoqda. Zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa, internet va raqamli platformalar, o'quvchilarga yangi bilimlarni o'rganish va o'z g'oyalarini amalga oshirishda keng imkoniyatlar yaratadi. O'quvchilar onlayn resurslardan foydalanib, turli mavzularda ma'lumotlarni tezda topishlari mumkin. Bu ularga o'z bilimlarini kengaytirish va o'z qiziqishlariga mos ravishda o'rganish imkonini beradi. Misol uchun, o'quvchilar YouTube, TED Talks kabi platformalardan ta'limiy videolarni tomosha qilib, yangi g'oyalar va yondashuvlar haqida bilib olishlari mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi, chunki ular o'z fikrlarini shakllantirishda va yangi g'oyalar yaratishda ilhom olishlari mumkin. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarga interaktiv ta'lim tajribasini taqdim etadi. Turli xil ta'lim dasturlari va mobil ilovalar o'quvchilarga o'z bilimlarini amaliyotda sinab ko'rish imkonini beradi. Masalan, kodlash, grafik dizayn yoki musiqani yaratish kabi sohalarda interaktiv dasturlar orqali o'quvchilar o'z ijodlarini namoyish etishlari va yangi ko'nikmalarni o'rganishlari mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning kreativ qobiliyatini

rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi, chunki ular o'z g'oyalarini amaliyotga tatbiq etish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarga hamkorlikda ishlash imkoniyatini ham beradi. Onlayn platformalar va muhokama guruhleri o'quvchilarga birgalikda ishlash, fikr almashish va yangi g'oyalarni ishlab chiqish imkonini beradi. O'quvchilar bir-birlari bilan fikr almashish orqali o'z ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Masalan, o'quvchilar guruh bo'lib loyiha ishlab chiqish jarayonida birgalikda ishlashlari va har birining g'oyalarini birlashtirish orqali yanada innovatsion yechimlar topishlari mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi va ularga jamoaviy ish ko'nikmalarini o'rgatadi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarning o'z ijodlarini namoyish etish imkoniyatlarini ham kengaytiradi. O'quvchilar o'z ishlarini internetda joylashtirish, blog yuritish yoki ijtimoiy tarmoqlarda o'z g'oyalarini baham ko'rish orqali keng auditoriyaga yetkazishlari mumkin. Bu o'quvchilarning o'z ijodlariga bo'lgan ishonchlarini oshiradi va ularni o'z fikrlarini erkin ifoda etishga rag'batlantiradi. Ijtimoiy tarmoqlar orqali o'quvchilar o'z ijodlarini baham ko'rish va boshqalar bilan fikr almashish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa ularning kreativligini yanada rivojlantiradi. Zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarga o'z ijodiy jarayonlarini boshqarishda ham yordam beradi. O'quvchilar turli dasturlar va ilovalar yordamida o'z g'oyalarini rejalashtirish, ijodiy jarayonlarini kuzatish va natijalarni baholash imkoniyatiga ega. Masalan, o'quvchilar brainstorming ilovalari yoki loyiha boshqarish dasturlari orqali o'z g'oyalarini to'plash va ularni rivojlantirish jarayonini boshqarishlari mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning ijodiy jarayonlarini yanada samarali va tizimli ravishda boshqarishlariga yordam beradi.

Xulosa: Natijada, zamonaviy o'qituvchilarning kreativligini rivojlantirishda bir qator muammolar mavjud, ammo bu muammolarni hal qilish uchun ko'plab yechimlar mavjud. O'qituvchilarga erkinlik berish, zamonaviy texnologiyalarni o'rgatish, motivatsiya va qo'llab-quvvatlash, shuningdek, o'quvchilarning fikrlarini inobatga olish orqali o'qituvchilar

o'z kreativligini rivojlantirishlari va ta'lim jarayonini yanada samarali qilishlari mumkin. Bu esa o'z navbatida, o'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularni kelajakda muvaffaqiyatli shaxslar bo'lishlariga tayyorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurazakov, S. (2020). "Ta'limda innovatsion texnologiyalar". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Qodirov, A. (2019). "Kreativ fikrlash: nazariya va amaliyot". Toshkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti.
3. Mamatov, I. (2021). "Zamonaviy ta'limda kreativlikni rivojlantirish usullari". Samarkand: SamDU nashriyoti.
4. Raxmonov, T. (2022). "O'qituvchining kreativligi: muammolar va yechimlar". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
5. Karimov, A. (2020). "Innovatsion ta'lim: metod va texnologiyalar". Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti.
6. Askarov, F. (2021). "Kreativ ta'lim: o'qituvchilar uchun qo'llanma". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
7. Isroilov, D. (2018). "Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va kreativ fikrlash". Toshkent: O'zbekiston davlat iqtisodiyot universiteti.
8. Tashkent, M. (2022). "Kreativlikni rivojlantirishda o'qituvchining roli". Toshkent: O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti.
9. Nizamov, S. (2019). "O'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish usullari". Toshkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti.
10. Yuldashev, R. (2023). "Zamonaviy o'qituvchining kreativ qobiliyatlari". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.